

POSLANCI BUDOU SCHVALOVAT KARIÉRNÍ ŘÁD, JEDNÁ SE I O ROZPOČTU

Čeští učitelé berou nejmíň v EU

Luboš Kreč, Markéta Hronová
 autori@economia.cz

Když před 15 lety nastupovala na post ministryně školství tehdejší nejoblíbenější politička Petra Buzková z ČSSD, slibovala, že během tří let budou učitelé brát 130 procent průměrné mzdy v Česku. Minulý týden, když odcházela kvůli skandálu s rozdělováním sportovních dotací ministryně Kateřina Valachová (také z ČSSD), opět hovořila o tom, že kantoři by do tří let měli dosáhnout na 130 procent průměrného platu. Máloco dokládá bezradnost situace v českém školství jako porovnání těchto dvou vyjádření.

Aktuálně si učitel ze základní nebo střední školy přijde v průměru zhruba na 107 procent průměrné mzdy. Oproti roku 2002 je to jen nepatrně vylepšení, tehdy to bylo asi 101 procent. „To je velmi málo s ohledem na to, že většina českých zaměstnanců nemá vysokoškolské vzdělání, jak ho naopak mají a dnes musí učitelé mít,“ zdůrazňuje expert na školství Daniel Münich, který se tématu platových podmínek pedagogů dlouhodobě věnuje.

Na chvostu

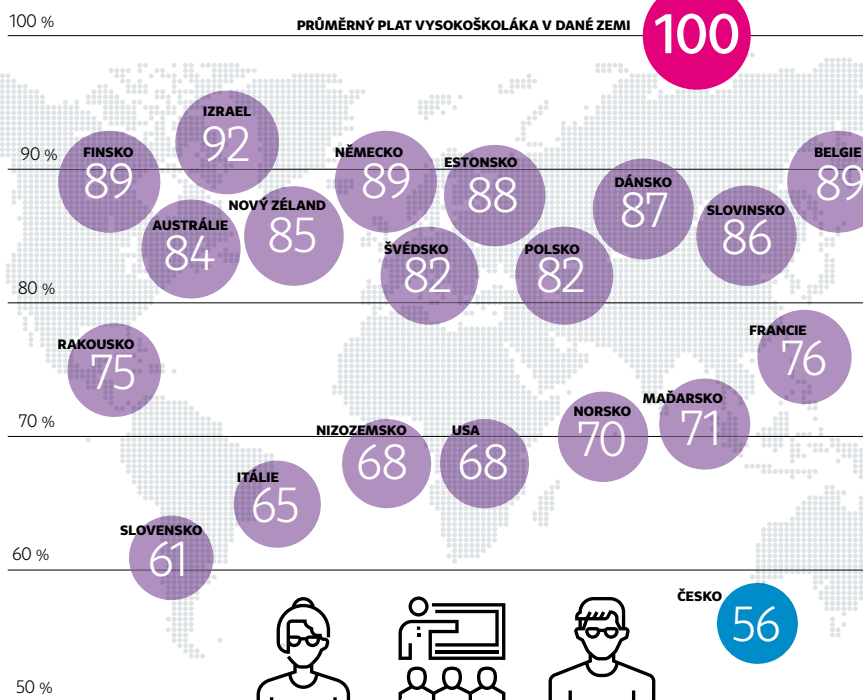
Vě studií, kterou ve spolupráci s HN sestavil, navíc poukazuje, že čeští učitelé jsou na tom nejhůř jak v EU, tak v rámci OECD, jež sdružuje nejvyspělejší země světa. „Průměrné platy českých učitelů na základních školách jsou v relaci k průměrným platům ostatních vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců nejnižší,“ říká Münich z think-tanku IDEA při ekonomickém institutu CERGE-EI.

V loňském roce byl průměrný měsíční plat učitelů na základních školách těsně pod 30 tisíci korunami, zatímco vysokoškoláci v soukromé sféře, kde se jejich pohybuje naprostá většina, si průměrně vydělali téměř 50 tisíc korun. Podstatně lépe než učitelé ale na tom byli i lidé s univerzitním titulem ve veřejné sféře – tam průměrná mzda přesáhla 37 tisíc.

„V roce 2016 o potřebě výraznějšího zvyšování učitelových platů začala častěji hovořit vláda. Následně rozhodla o výhledu jejich navýšení. Ve stejné době však výrazně zvyšovala i platy většiny ostatních zaměstnanců veřejného sektoru a mzdy rostly i v sektoru podnikatelském,“ připomíná Münich.

ČEŠTÍ UČITELÉ A PLATY (údaje v procentech)

V porovnání platů učitelů z prvního stupně základních škol k průměrné mzdě vysokoškoláků jsou na tom čeští kantoři vůbec nejhůř ze všech států OECD. Neberou ani dvě třetiny průměrné mzdy vysokoškolsky vzdělaných lidí – na druhou stranu jen v málo zemích jsou učitelé nad průměrem. Ide o data za rok 2014, aktuálnější mezinárodní údaje nejsou k dispozici.

29 794 KORUN

Průměrný plat učitelů základních a středních škol byl v roce 2016 těsně pod hranici 30 tisíc. To je sice více, než kolik činila obecná průměrná mzda ve výši 27 589 korun, ale výrazně méně, než kolik v Česku loni průměrně vydělávali vysokoškoláci – ti ve veřejném sektoru měli průměrnou měsíční hrubou mzdu 37 830 korun, v privátní sféře dokonce 49 400 korun.

Zdroj: OECD, think-tank IDEA

Zatímco roční výdaje na vzdělávací instituce v poměru k HDP jsou ve Velké Británii, Norsku nebo Dánsku blízké pěti procentům, v Česku nedosahují ani tří procent a hůř na tom jsou jen Maďari.

Podobně nepříznivě pro zdejší ekonomiku vychází i průměrný roční výdaj na jednoho žáka. U premiantů typu Lucemburska, Norska nebo Švýcarska jde o částky převyšující 10 tisíc amerických dolarů, Češi se krčí na posledním místě s necelými pěti tisíci dolarů. Jde o údaje zohledňující kupní sílu dané země, jsou proto srovnatelné.

Státy, jež učitele platí nejlépe, jsou zároveň zeměmi s nejkonkurenčnějšími ekonomikami. Nízké platy naopak od učení odrazují schopné lidi. „Vzdělanost populace zásadním způsobem přispívá k ekonomickému růstu a kvalitě života moderní společnosti. Kvalita vzdělávání se odvíjí především od kvality učitelů a ta i od atraktivitu učitelské profese,“ tvrdí Münich.

Boj o rozpočet

Tento týden bude pro penězkeny kantorů důležitý. V úterý začne nová schůze sněmovny a jedním z bodů, které se budou řešit, je zavedení kariérního řádu pro učitele. Ten už poslanci dříve schválili, senátoři jim ale normu vrátili. Kariérní řád, který zavádí tři stupně učitelů, jež se od sebe liší i výší příplatků, má ale mnoho kritiků. Petici, jež vyzývá k jeho odmítnutí, podepsalo na 20 tisíc pedagogů, ředitelům škol vadí, že jim přibude administrativa.

„Neschválit kariérní řád znamená pokračovat v tom, že učitelé nebudou podporováni na počátku své profesní dráhy ani v dalším růstu. Jejich kariéra zůstane i nadále plochá a jejich mzdy se budou zvyšovat pouhým stárnutím,“ brání změny nový ministr školství Stanislav Štech (ČSSD).

Jestliže kariérní řád začne platit od září, ještě letos si 150 tisíc pedagogů z mateřských až středních škol mezi sebe rozdělí 400 milionů korun, příští rok to bude dalších 1,8 miliardy navíc na příplatky.

Tento týden bude pokračovat i vyjednávání o státním rozpočtu na rok 2018. V návrhu, který přinesl ministr financí Ivan Pilný (ANO), chybí slíbené peníze navíc pro učitele i pro univerzity. Sazby platových tabulek kantorů by přitom podle ČSSD měly poskočit o desetinu.